

DRONTEN TREKT AANDACHT MET WOONSERVICEGEBIED ROND DE REGENBOOG.

WOONSERVICE GEBIED VOOR PIONIERS

OPENBARE RUIMTE IN WOONSERVICEGEBIED ROND DE REGENBOOG IN DRONTEN.

DRONTEN BESTOND IN 2012 50 JAAR. VANAF HET BEGIN IS DEZE 'NEW TOWN' IN DE POLDER EEN STAD VAN PIONIERS GEWEEST. DIE PIONIERSGEEST STAAT OOK AAN DE BASIS VAN WOONZORG-CENTRUM DE REGENBOOG EN HET EROMHEEN GELEGEN WOON-SERVICEGEBIED ROND DE REGENBOOG. DIT WOONSERVICEGEBIED TREKT NATIONALE AANDACHT. "DRONTEN HEEFT BIJNA GEEN INTRAMURALE PLAATSEN EN DOET HET VOORTREFFELIJK. DAT IS MISSCHIEN WEL DE TOEKOMST VOOR NEDERLAND," CONCLUDEERDE GEORGE DE KAM, EMERITUS HOOGLERAAR MAATSCHAPPELIJK ONDERNEMEN AAN DE RADBOUD UNIVERSITEIT NIJMEGEN¹).

ROEL FAAS is sinds 1 januari 2006 locatiedirecteur van De Regenboog voor Stichting Coloriet die intra- en extramurale zorg levert aan ouderen in Noordoost Flevoland.

Op naar Dronten. Wat maakt Rond De Regenboog succesvol? En wat kan de rest van het land leren van deze 'best practice'? In Dronten treffen we Roel Faas. Faas is sinds 1 januari 2006 locatiedirecteur van De Regenboog voor Stichting Coloriet die intra- en extramurale zorg levert aan ouderen in Noordoost Flevoland. Faas' carrière zit verankerd in de zorg. Hij was eerder verpleegkundige en ook werkzaam als afdelingshoofd in de ouderenzorg. Die verpleegkundige achtergrond komt hem goed van pas. "Je kent de praktijk en weet wat ouderen willen."

ENIGE INTRAMURALE ZORGINSTELLING

Woonzorgcentrum De Regenboog is de enige intramurale zorginstelling voor ouderen in de gemeente Dronten. Die gemeente bestaat uit de kernen Dronten (ruim 27.000 inwoners), Swifterbant (ruim 6.000) en Biddinghuizen (ruim 6.000). Het dorp Dronten ontstond in 1962 uit het niets. "Dat is een deel van ons probleem en een deel van de oplossing." Faas legt uit: "De eerste bewoners werden geselecteerd op basis van enkele criteria. De voorkeur ging uit naar mensen van rond de 30 jaar, het liefst getrouwd, met een baan, geen schulden en van onbesproken gedrag. En – heel belangrijk – ze moesten iets willen betekenen voor de gemeenschap."²) Faas typeert die eerste Drontenaren als 'pioniers' en 'dat zijn ze hun hele leven lang gebleven'. "Mensen met een meer dan gemiddeld doorzettingsvermogen – 'niet kletsen, maar poetsen' – en tegelijkertijd uitermate kritisch en enorm betrokken: ze willen zich overal mee bemoeien." En ze zijn met velen:

"Dat lees je dus af aan de unieke demografische bevolkingsopbouw. Die ziet er uit als een zandloper."

VOORDEEL

In het vergelijkend onderzoek naar woonservicegebieden, onder leiding van George de Kam, in samenwerking met Platform31 (toen nog SEV), scoort Dronten heel goed: "In woonservicegebied De Bilt-West heb je op iedere 12 ouderen 1 intramurale plaats, in Dronten is dat 1 intramurale plaats op iedere 150 ouderen. Die mooie score heeft alles te maken met de pioniersgeest."

Drontenaren willen, ook op latere leeftijd, ruimte, zowel fysiek als mentaal. Dus zo lang mogelijk thuis wonen en zoveel mogelijk zelfstandigheid – dat is hier belangrijk. Dat bereik je op een aantal manieren. Bijvoorbeeld door zorg naar de mensen te brengen, en niet andersom. Snelheid is dan van belang. Als mij iets mankeert, wil ik zo snel mogelijk adequate hulp. Dat kan met een alarmeringssysteem. In het woonservicegebied Rond De Regenboog – het gebied ligt in een straal van 700 meter rond De Regenboog, met bijna 14.000 bewoners, waarvan 1.630 zelfstandig wonende 70-plussers – garanderen we dat binnen 15 minuten na de oproep actie wordt ondernomen. In het woonservicegebied hebben we ongeveer 50 bewoners met alarmering en circa 170 bewoners met alarmering en een zorgvraag." Naast snelle zorgverlening wijst Faas op het aspect sociale veiligheid. "Je huis moet veilig zijn maar ook de woonomgeving, op straat en in de wijk." >

MEER DAN TWEEHONDERD

In de jaren '90 zijn de eerste woonservicegebieden ontstaan. Inmiddels zijn er meer dan 200 van deze speciale zones in Nederland. Het realiseren van woonservicegebieden is een integrale samenwerking van gemeenten, woningcorporaties, welzijnsorganisaties en zorgorganisaties. Samen werken ze aan een veilig woon- en leefklimaat voor kwetsbare mensen, zoals ouderen. Platform 31 heeft veel onderzoek gedaan naar woonservicegebieden en de effecten daarvan. Vorig jaar is een uitermate informatieve publicatie hierover uitgebracht: 'Effecten van woonservicegebieden voor ouderen'. Deze publicatie is gratis te downloaden op www.platform31.nl

WOONSERVICEGEBIED ROND DE REGENBOOG IN DRONTEN. MET IN HET HART DE REGENBOOG. RECHTS DE OVERDEKTE LOOPBRUG TUSSEN DE REGENBOOG (GEBOUW OP DE ACHTERGROND) EN HET AAN DE OVERKANT VAN DE STRAAT GELEGEN COMPLEX DE WOONARK, EEN ONTWERP VAN ARCHITECTENBUREAU 19 HET ATELIER IN ZWOLLE. FOTO'S VAN DIT COMPLEX GEHEEL RECHTS.

GELIJKTIJDIGE ONTWIKKELINGEN

Spil in het gebied is Woonzorgcentrum De Regenboog. Een gebouw uit 1987, opgezet als verzorgingshuis. "Rond 2000 werd duidelijk dat die monofunctie niet langer voldeed. De gemeente liep achter met seniorenhuisvesting en wilde een inhaalslag. We hebben toen twee dingen gedaan. Aan de overkant van De Regenboog is De Woonark gebouwd, 82 seniorenappartementen, met woningplattengronden van bijna 90 vierkante meter (oplevering 2009). De Regenboog zelf werd gestript: de bestaande 100 eenkamerappartementen van 29 vierkante meter werden vervangen door andere zorgvormen: kleinschalige woonvormen voor mensen met geheugenproblemen (3 groepen van 6 mensen); woonvormen voor mensen met een lichamelijke zorgvraag (4 groepen van 6 mensen), 12 tijdelijke plaatsen en 16 tweekamerappartementen voor mensen met een lage zorgvraag. Tegelijk met de renovatie (gereed in 2010) en nieuwbouw van De Woonark is ook het woonservicegebied Rond de Regenboog (door)ontwikkeld. Dit alles in nauwe samenwerking met de gemeente Dronten, woningcorporatie OFW en zorgaanbieder Coloriet."

FINANCIERING

De renovatie van de Regenboog is indertijd een vergunningplichtige aangelegenheid geweest, waartoe met het ministerie van VWS en het Bouwcollege de procedures zijn doorlopen.

Op basis van de verleende vergunning werden in het toenmalig regime vanaf de oplevering de kapitaalslasten vergoed. Faas: "Zorgvastgoed komt nu, sinds 2012 voor rekening en risico van de eigenaar. (Eventuele) leegstand en de financiële gevolgen daarvan komen ten laste van de exploitant c.q. de eigenaar."

ONTMOETING

Bij de inrichting van het woonservicegebied was, naast veiligheid, 'ontmoeting' een belangrijk thema. Faas: "In het woonservicegebied wilden we een ontmoetingsruimte hebben en die hebben we gecreëerd op de begane grond van De Regenboog. Dat moest een wijkplein worden, het kloppend hart van het woonservicegebied. Met veel reuring. Er is horeca: een grand café met eetgelegenheden waar ook mensen uit het dorp komen. Er is een winkel, een ontmoetingsruimte, een bewegingsruimte, een bibliotheek en een internetcafé." De Regenboog, vertelt Faas, wil uitdrukkelijk onderdeel van het dorp zijn. ZZP-ers kunnen er hun klanten ontvangen en er komt een spreekuur van de wijkagent. Ook vinden er in samenwerking met De Meerpaal kleinschalige activiteiten plaats, zoals concerten.

LOOPROUTES

In het woonservicegebied Rond de Regenboog is ook kritisch gekeken naar de looproutes, met name van en naar het centrum. Faas: "Die waren al vrij goed, maar zijn toch opnieuw gecheckt of

ze obstakelvrij waren en geschikt voor rollatorgebruikers. Het zebrapad voor de ingang is voorzien van een vluchtheuvel en we hebben het gebied rond De Regenboog ingericht als 30 km zone." Trots is Faas op de overdekte loopbrug, die is gerealiseerd tussen De Regenboog en het aan de overkant van de straat gelegen complex De Woonark. "Daarmee wordt het heel laagdrempelig voor bewoners van De Woonark om, weersafhankelijk, gebruik te maken van De Regenboog."

TOEKOMSTBESTENDIG

Rond de Regenboog is toekomstbestendig, ook bij overgang van AWBZ naar de WMO is een woonservicegebied bij uitstek een mogelijkheid om mensen langer thuis te laten wonen met een vangnet als het minder gaat en er ondersteuning noodzakelijk is. Faas: "Functies als wijkverpleegkundigen en sociale wijkteams – tegenwoordig 'hot items' – zijn onderdeel van het concept. Of zijn eenvoudig in te bouwen." Volgens Faas is het concept ook elders in Nederland toepasbaar. "Voorwaarde is wel dat je goed hebt nagedacht over wat je wilt bereiken. Wat is het probleem en wat is het doel? En wat zijn mogelijke middelen om dat doel te bereiken? En wat willen je klanten? In Dronten hebben we dat laatste opgelost door met klantenpanels te werken. Om zo goed in te spelen op het probleem en op de vraag van de klanten." Belangrijk is ook de samenwerking tussen partijen die bij zorg betrokken zijn: "Het

voordeel in Dronten is dat Coloriet de enige zorgaanbieder is. Ben je met meerdere zorgaanbieders dan is een voorwaarde dat je elkaar opzoekt, elkaar leert kennen."

REGIE

Hoewel succesvol, met landelijke erkenning, heeft Faas ook wat kritische opmerkingen – dingen die beter zouden kunnen. Zo vindt Faas dat gemeentes initiatiefnemers zouden moeten zijn in het realiseren van woonservicegebieden. Hij vindt het jammer dat dit in Dronten niet is gebeurd; Coloriet heeft zelf de regie naar zich toe getrokken, noodgedwongen. Waarom zou dat beter zijn, de gemeente in de regie? "In een woonservicegebied zijn bovengemiddelde voorzieningen op het gebied van wonen, welzijn en zorg. De verantwoordelijkheid voor wonen en welzijn (met daarin participatie en dergelijke) ligt bij de gemeente. Als iemand op dat onderdeel het initiatief neemt, genereert dat betrokkenheid en bereidheid om creatief en flexibel naar die aspecten te kijken." Ook betreurt Faas het dat de investeerder niet altijd de incasseerder is: "De gemeente investeert in woningen en aanpassingen van woningen, maar het is de zorgverzekeraar die profiteert van het uitstellen van intramurale zorg. Ik pleit ervoor om daarin te zoeken naar een evenwicht."

NOTEN

1. 'Kwetsbaar en zelfstandig. Een onderzoek naar de effecten van woonservicegebieden voor ouderen'. Radboud Universiteit Nijmegen. September 2012.
2. Eva Vriend beschrijft in haar boek 'Het nieuwe land; Het verhaal van een polder die perfect moest zijn' de strenge selectie die werd toegepast op de kandidaten die in het 'nieuwe land' wilden gaan wonen. Uitgeverij Balans. Januari 2013.

Meer informatie over woonservicegebieden is te vinden op www.actiz.nl